

Politik för hållbart företagande

Till näringsutskottet

Näringsutskottet beslutade den 21 januari 2016 att bereda utrikesutskottet tillfälle att yttra sig över skrivelse 2015/16:69 Politik för hållbart företagande och motioner.

Utrikesutskottet har beslutat att yttra sig över skrivelsen i de delar som berör utrikesutskottets beredningsområde.

Som en del av beredningen av detta yttrande redogjorde statsrådet Mikael Damberg för skrivelsens innehåll i samband med en föredragning för utskottet den 19 januari 2016.

Utrikesutskottet har inte något att anföra med anledning av regeringens skrivelse.

I yttrandet finns ett särskilt yttrande (C).

Utskottets överväganden

Skrivelsen

I skrivelse 2015/16:69 Politik för hållbart företagande redovisas regeringens syn på en rad frågor kopplade till ett hållbart företagande såsom mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, miljöhänsyn och antikorruption, men också jämställdhet, barnrättsperspektivet, mångfald, affärsetik och beskattning.

I skrivelsen görs klart att hållbart företagande inte bara är en självklar del av näringspolitiken utan också en del av många andra områden, såsom finansmarknadspolitik, miljöpolitiken, regionala tillväxtpolitiken, arbetsmarknadspolitik, handelspolitiken och biståndspolitik.

Det anges i skrivelsen att ansvaret för att genomföra ett hållbart företagande i första hand vilar på företagen själva och att regeringens roll är att uppmuntra och stödja företagens arbete med att göra hållbarhet till en del av sin kärnverksamhet. Regeringens tydliga förväntan är att företag som är verksamma i Sverige eller i utlandet ska ha de internationella riktlinjerna för hållbart företagande som utgångspunkt för sitt arbete både hemma och i utlandet. Det anges att de internationella riktlinjerna i första hand inbegriper OECD:s riktlinjer för multinationella företag, FN:s Global Compact, FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter, ILO:s kärnkonventioner och ILO:s trepartsdeklarationer. Därutöver uppmuntrar regeringen näringslivet att analysera FN:s agenda för hållbar utveckling (Agenda 2030) och arbeta med några av agendans mest relevanta frågor utifrån sin egen verksamhet.

Regeringen aviserar att en plattform för hållbart företagande riktad till företagen kommer att utarbetas med utgångspunkt i skrivelsen. Det kommer en satsning för att öka kunskapen om hållbart företagande på Sveriges utlandsmyndigheter och regeringen avser att verka för frågor om hållbart företagande inom internationella forum såsom FN, EU och OECD.

Frågor som tydligast berör utskottets beredningsområde handlar framför allt om företagande och mänskliga rättigheter, Agenda 2030 och näringslivets roll i genomförandet av hållbarhetsagendan och utvecklingssamarbetets roll för att främja hållbart företagande.

Skrivelsen har utarbetats av en interdepartemental arbetsgrupp i Regeringskansliet och i dialog med intressenter som företag, myndigheter, fackföreningar, civilsamhället, akademi m.fl.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har tidigare konstaterat att allt fler företag och konsumenter inser vikten av att främja företagens sociala ansvar och har understrukit det betydelsefulla i att företag anammar ett socialt och miljömässigt hållbarhetsperspektiv i sin verksamhet (bet. 2013/14:UU12). Utskottet noterar

att det av skrivelsen framgår att hållbart företagande inkluderar miljömässiga och sociala aspekter samt frågor relaterade till företagens interna styrning och transparens som exempelvis anti-korrupsionsarbetet och framhåller att en politik för hållbart företagande av nödvändighet således spänner över flera olika politikområden. Mot denna bakgrund ställer sig utskottet positivt till att regeringen i skrivelsen presenterar en sammanhållen politik för hållbart företagande. Utskottet konstaterar att hållbart företagande intar en självklar plats i en modern näringspolitik och stöder principen om att företag som är verksamma i Sverige eller i utlandet bör tillämpa de internationella riktlinjerna för hållbart företagande både hemma och i utlandet. Utskottet betonar att det är företagen själva som måste genomföra ett hållbart företagande men att regeringen aktivt bör uppmuntra företagets arbete på detta område. I detta perspektiv ställer sig utskottet positivt till att regeringen avser att utarbeta en plattform för hållbart företagande riktad till företagen och att regeringen även kommer att satsa på att öka kunskapen om hållbart företagande vid Sveriges utlandsmyndigheter. Plattformens bidrag till hållbart företagande i exportsammanhang behandlas av utskottet i yttrande 2015/16:UU3y.

I september 2015 antogs globala mål för hållbar utveckling i FN (Agenda 2030). Utskottet har tidigare välkomnat att regeringen påbörjat ett arbete med att utveckla Politiken för global utveckling (PGU) och framhållit det angelägna i att PGU-arbetet koppas till Agenda 2030 (bet. 2015/16:UU2). Utskottet betraktar nämligen PGU som ett centralt verktyg för Sveriges genomförande av Agenda 2030. Utskottet framhåller i detta sammanhang att näringslivet har en mycket viktig roll att spela i genomförandet av hållbarhetsagendan och välkomnar att hållbart företagande ingår i de handlingsplaner om genomförandet av de nya globala målen för hållbar utveckling som utarbetas av departementen som underlag bl.a. för den PGU-skrivelse som regeringen kommer att överlämna till riksdagen våren 2016. Utskottet noterar att regeringen nyligen utsett tre statsråd som särskilt ansvariga för genomförandet av Agenda 2030 och aviserat att en nationell delegation ska utses med uppdrag att ta fram en nationell handlingsplan för genomförandet. Utskottet utgår från att frågor om hållbart företagande ingår i denna kommande nationella handlingsplan.

Samtidigt som hållbart företagande är centralt för genomförandet av Agenda 2030 ska hållbart företagande, enligt utskottet, ses som en konkurrensfördel som stärker Sverigebilden utomlands. Utskottet stöder därför att en tydlig ambition för hållbart företagande framgår även av skrivelse 2015/16:48 Regeringens exportstrategi. Denna skrivelse behandlas av utskottet i yttrande 2015/16:UU3y.

I skrivelsen om hållbart företagande framgår att utvecklingssamarbetet, bilateralt och multilateralt, har en viktig roll att spela både när det gäller att stärka förutsättningarna för hållbart företagande i utvecklingsländerna genom institutionsbyggande och kapacitetsutveckling och när det gäller att mer direkt främja hållbart företagande genom samverkan med och påverkan på den privata sektorn. Utskottet instämmer i detta och framhåller att samverkan med

den privata sektorn är en förutsättning för att främja socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbart företagande och bidrar till fattigdomsbekämpning. Utskottet står bakom regeringens ambition att förtydliga styrningen av Sida när det gäller hållbarhetskriterier inom samverkan med näringslivet och innovativ finansiering. Utskottet noterar i detta sammanhang att Swedfund International AB har i uppdrag att bidra till fattigdomsminskning genom hållbart företagande i utvecklingsländer och konstaterar att regeringen har som ambition att verka för att Swedfund arbetar mer aktivt med hållbarhetsperspektivet i sin verksamhet. Utskottet konstaterar också att stöd till organisationer som är pådrivande för hållbart företagande även ges inom ramen för det handelsrelaterade biståndet (Aid for Trade). Vidare konstaterar utskottet att regeringen avser att verka för ett stärkt hållbarhetsperspektiv inom internationella finansiella institutioner.

Utskottet framhåller i likhet med vad som anges i skrivelsen att den sociala dimensionen av hållbart företagande inbegriper bl.a. jämställdhet, anständiga arbetsvillkor och respekt för mänskliga rättigheter. Utskottet betonar vikten av att statsmakten i enlighet med bl.a. FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter och FN:s konvention om barnets rättigheter har en skyldighet att verka för att företag som är verksamma i Sverige eller i utlandet respekterar de mänskliga rättigheterna. Utskottet konstaterar vidare att mänskliga rättigheter i arbetslivet är av stor vikt för ett företags anställda och betonar vikten av att ILO:s kärnkonventioner respekteras och genomförs. Utskottet välkomnar att Sverige, som sjätte land i världen, lanserat en handlingsplan för företagande och mänskliga rättigheter i syfte att nationellt genomföra FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter. Utskottet noterar att handlingsplanen är en viktig del av PGU-arbetet, i arbetet med Agenda 2030 och i regeringens höjda ambition på utrikeshandelsområdet. Som nämnts ovan framgår det av skrivelsen att frågor om hållbart företagande kommer att inkluderas i regeringens kommande PGU-skrivelse till riksdagen, och att utskottet uttrycker vikten av att frågor om hållbart företagande även ingår i den nationella handlingsplan som ska utarbetas för att genomföra Agenda 2030.

När det gäller jämställdhet upprepar utskottet som i tidigare ställningstaganden att jämställdhet och stärkt respekt för kvinnors rättigheter är en förutsättning för hållbar utveckling, demokrati och fred och säkerhet. Utskottet instämmer i vad som anges i skrivelsen att arbetet för hållbart företagande utgör ett viktigt instrument för att stärka kvinnors och flickors mänskliga rättigheter.

I övrigt har utskottet inte något att anföra med anledning av regeringens skrivelse.

Stockholm den 11 februari 2016

På utrikesutskottets vägnar

Kenneth G Forslund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kenneth G Forslund (S), Karin Enström (M), Olle Thorell (S), Sofia Arkelsten (M), Julia Kronlid (SD), Margareta Cederfelt (M), Pyy Niemi (S), Kerstin Lundgren (C), Valter Mutz (MP), Göran Pettersson (M), Krister Örnfjäder (S), Björn Söder (SD), Birgitta Ohlsson (L), Hans Linde (V), Sofia Damm (KD), Maria Andersson Willner (S) och Jamal Mouneimne (S).

Särskilt yttrande

Särskilt yttrande (C)

Kerstin Lundgren (C) anför:

Regeringen har klargjort att man påbörjat ett arbete med att utveckla Politiken för global utveckling (PGU) och framhållit det angelägna i att arbetet kopplas till Agenda 2030. Nu framgår det att regeringen har utsett tre statsråd som särskilt ansvariga för genomförandet av Agenda 2030 och att den aviserat att en nationell delegation ska utses med uppdraget att ta fram en nationell handlingsplan för genomförandet.

Uppenbart är att minoritetsregeringen väljer att fortsätta på den inslagna vägen att ta PGU vidare med sikte på Agenda 2030 utan parlamentarisk förankring. I betänkande 2015/16:UU2 utvecklade jag skälen för att tillsätta en parlamentarisk utredning för att möta Agenda 2030 och PGU. Det är beklagligt att regeringen i stället väljer en annan väg, vilket riskerar den långsiktiga hållbarheten i arbetet och den parlamentariska grunden.